

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1982/153
KARAR NO : 1983/668

ÖZET : Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenmesine rağmen, yeniden verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Celal Akman ve arkadaşları.

O L A Y : Sanık Celal tarafından Türkçe'ye çevrilen ve diğer sanık Abdurrahman'ın sahibi olduğu yayınevi tarafından 30.7.1976'da yayınlanan "Lenin ve Doğada Devrim" isimli kitap ile yayın yoluyla komünizm propogandası yapıldığı ileri sürülerek TCY. nın 142/1-6.,173/son maddeleri ile cezalandırılmaları istemiyle İstanbul C.Savcılığınca haklarında kamu davası açılmıştır.

İstanbul 2.Ağır Ceza Mahkemesi:17.12.1979 gününde, Esas 1977/40, Karar 1979/539 sayı ile; davanın sıkıyönetim mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi:5.9.1980 gününde, 1980/412 esas sayı ile; davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği gerekçesi ile 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü;22.12.1980 günü, 1980/518-582 sayı ile; sanıklara atılı suçun devletin varlığına yönelik olarak işlendiği, MGK.nın 7 numaralı kararının 4.maddesi kapsamına girdiği, böylece sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu, 1402 sayılı yasa'nın değişik 13/a maddesinde öngörülen süre dışında işlenmesi karşın, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla 1402 sayılı yasa'nın 13/b maddesinde yer alan irtibat halini içerdiği gerekçesiyle askeri yargı yerinin görevli olduğuna karar vererek, sıkıyönetim askeri mahkemesinin başvurusunu reddetmiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi:20.10.1981 günü, Esas 1980/412, Karar 1981/911 sayı ile; 1402 sayılı yasa'nın 13.maddesinde 2301 sayılı yasa ile yapılan değişiklik gözönünde tutularak, bu davalara süre itibariyle hangi yargı yerinde bakılacağı hususunun 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından görüş olarak sorulduğu, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü'nce 22.12.1980 günü askeri yargı yerinde bakılacağı yolunda karar verildiği, ancak yüksek mahkemenin sonraki tarihlerde ittihaz ettiği kararlarda bu görüşünü değiştirdiğini ileri sürerek, gör

sizlik kararı vermiş, dosya Askeri Yargıtay Başsavcılığının 16.2.1982 günlü, 1982/590 sayılı yazısı ile Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Necati Karakış, Osman Kayacan ve A. Vahap Özasan'ın katılmaları ile yaptığı 12. 12.1983 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ferhat Ferhanoğlu'nun Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüştülüp düştüldü:

Bir yargı merciinin Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru kararı verdikten sonra, yüksek mahkemenin bu konudaki kararına uymasının yasa buyruğu olduğunda kuşku ve duraksamaya yer bulunmamaktadır. Çünkü Anayasa'nın 158., ve 2247 sayılı yasa'nın 1. maddelerinde "adli, idari, ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkemedir" biçiminde yer alan hüküm Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının niteliğini ve bağlayıcılığını simgelemektedir.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, 20.10.1981 günlü görevsizlik kararında 2247 sayılı yasa'nın 19. maddesi gereğince Uyuşmazlık Mahkemesinden görüş sorulduğunu, sonuç olarak Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konudaki kararının istisari bir karar olduğunu belirtmekte, Uyuşmazlık Mahkemesinin daha sonraki kararlarında görüş değiştirdiğini ileri sürmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi gerek Anayasa'nın 158. ve gerekse 2247 sayılı yasa'nın 1., 20., 28. maddelerinin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, bir danışma kurulu olmayıp yargısal kararlar veren bir kuruluş ve bir yüksek mahkemedir.

Uyuşmazlık Mahkemesince görevli yargı yerinin belirlenmesinde 2247 sayılı yasada iki ayrı yol öngörülmüştür. Bunlardan birisi anılan yasa'nın 14. maddesinde yer alan olumsuz görev uyuşmazlığı, diğeri ise olumsuz görev uyuşmazlığı çıkarma yerine ondaha çabuk ve hızlı işleyen ve sonuca götürme amacına yönelik olarak 19. maddede düzenlenen başvuru yoludur. Gerek olumsuz görev uyuşmazlığını çözümlen, gerekse görevli yargı yerinin belirlenmesi amacıyla başvuru üzerine görevli yargı yerini belirleyen Uyuşmazlık Mahkemesi kararları istisari nitelikte bir karar değil, sorunu kesin olarak çözümlen yargısal tasarruflardır.

Daha önceki çeşitli kararlarımızda da belirttiğimiz gibi, bir mahkeme görme te olduğu bir davada takdir yetkisini kullanarak ve kendisini görevsiz görerek karar

vermesi halinde, bu kararını kaldırma yetkisine nasıl sahip değilse, 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesine göre, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran mahkemenin de bu başvuru sonucunu beklemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nce verilen karara uyması yasal bir zorunluluk olmaktadır.

Gerçi, görev konusunun kamu düzenine ilişkinliği nedeniyle yargılamanın her evresinde gözönünde bulundurulması, hatta Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi belirleyen kararından sonra dahi bu konuda yasa değişikliği olmuşsa aksine bir hüküm konmadıkça, yargı mercilerinin bu hususu gözönünde tutmaları doğaldır. Ancak Uyuşmazlık Mahkemesi'nin başvurunun reddi ile Askeri Yargı yerini görevli gören kararı 1402 sayılı yasa'da 2301 sayılı yasa ile yapılan değişiklikten sonra ve bu değişiklik gözönünde bulundurularak verilmiş ve sorunu kesin olarak çözüme bağlamıştır.

Ayrıca Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi görevsizlik kararına Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görüş değiştirmesini dayanak yapmıştır. Gerçi, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, verilen çelişik kararlar nedeniyle 4.5.1981 günlü, 1/1 sayı ile bir ilke kararı olarak görev sorununun çözümünü daha çok açıklığa kavuşturmuşsa da, bunu bir yasa değişikliği olarak anlamaya olanak bulunmadığı gibi, alınan ilke kararının sonraki tarihlerde görev konusunda karara bağlanacak davalarda uyulmasının zorunlu olduğunda da kuşkuya yer bulunmamaktadır.

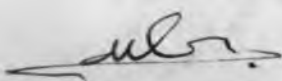
Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nin Uyuşmazlık Mahkemesi kararının yeniden gözden geçirilmesi sonucunu doğuracak biçimde görevsizlik kararı vermesi 2247 sayılı yasa'nın öngördüğü kurallarla bağdaşmayacağından karar açıkca yasaya aykırı düşmüştür. Çünkü Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının kesinliği ilkesi uyarınca bu kararların gerek Uyuşmazlık Mahkemesi, gerekse başka bir yargı merciince yeniden incelenmesi, değiştirilmesi veya kaldırılması mümkün değildir.

Bu nedenle, Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin görevsizlik kararının yasa ve yöneme aykırılık yönünden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

Bu görüşe Başkan Servet Tüzün katılmamıştır.

SONUÇ : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 2247 sayılı Yasa'nın 19.maddesi uyarınca 5.9.1980 günlü, Esas 1980/412 sayılı başvurusu üzerine, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü'nün 22.12.1980 günlü, 1980/518-582 sayılı kararı ile 1402 sayılı/yasası'nın ^{sıkıyönetim} 13.maddesinde yapılan son değişiklik de nazarı itibare alınarak davaya Askeri Yargı yerinde bakılması gerektiği şeklinde görevli yargı merci belitildiğine göre, bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına ve ancak İstanbul Sı

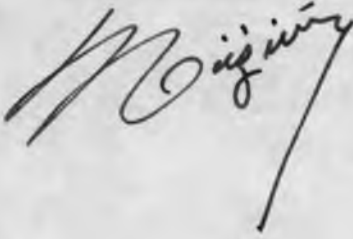
.../...

kıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nce yasa ve yönteme aykırı olarak verilen 20.10.1981 günlü, Esas 1980/412, Karar 1981/311 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, Başkan Servet Tüzün'ün karşıoyuyla ve oyçokluğuyla 12.12.1983 gününde kesin olarak karar verildi.

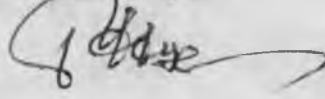
Başkan

Servet Tüzün

Üye

Y. İsmet Ayer

Üye

Ali Suat Erkoç

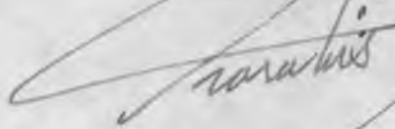
Üye

Mustafa Aksoy

Üye

Necati Karakış

Üye

Osman Kayacan

Üye

A. Vahap Özarslan

11.1.1984

D/E

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1982/153

KARAR NO : 1983/668

KARŞI OY

Bu konuya ilişkin görüşüm 29. Mart 1983 günlü ve 18002 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 29.11.1982 günlü, Esas 1981/1471, Karar 1982/802 sayılı karara ekli karşı oy yazısında ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Aynı gerekçelerin burada yinelenmesine gerek görmüyorum ve o kararda belirtilen görüşlerle bu karardaki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Başkan
Servet Tüzün

D/E